

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

25 februarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecătorii – Constantin Alerguș, Ghenadie Nicolaev, Nadejda Toma, Petru Moraru,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor în anulare declarate de avocatul Arhiliuc Ion în numele condamnatei Bostan Ana, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 08 decembrie 2015, în cauza penală în privința lui

Bostan Ana Tudor,

născută la 22 iunie 1975, originară din s. Ciuciuleni, r-nul Nisporeni, domiciliată în or. Ialoveni, str. Ștefan cel Mare, nr. 25.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1.de la 09 ianuarie 2015 - pînă la 09 martie 2015 (instanța de fond);

2.de la 30 martie 2015 - pînă la 27 aprilie 2015 (instanța de apel);

3.de la 21 iulie 2015 – pînă la 08 decembrie 2015 (instanța de recurs ordinar).

Procedura prevăzută de art.431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni din 09 martie 2015, pronunțată în baza probelor administrate la faza de urmărire penală Bostan Ana a fost condamnată în baza art. 302 alin. (1) Cod penal, la 1 an și 11 luni închisoare, cu executarea în penitenciar pentru femei de tip semiînchis.

2. În sentința adoptată prima instanță a constatat că, Bostan Ana, urmărind scopul obținerii unui folos material, în perioada octombrie 2013 – februarie 2014, a determinat-o pe Bucur Maria să practice cerșetoria în or. Kazani din Federația Rusă.

Pentru realizarea scopului urmărit, Bostan Ana a ajutat-o pe pătimită la perfectarea pașaportului și procurarea biletului pentru călătorie, după care Bucur M. la 07 februarie 2014 s-a deplasat în or. Kazani din Federația Rusă, unde a fost asigurată de către inculpată cu spațiu locativ și sub supravegherea ultimei a practicat cerșetoria, iar o parte din sumele bănești pe care le obținea le

transmitea acesteia.

3. Nefiind de acord cu sentința cu apel a constatat-o avocatul Marian Suduc în numele inculpatei, care a solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri prin care lui Bostan Ana să-i fie numită o pedeapsă sub formă de amendă în sumă de 300 unități convenționale, argumentând că instanța de fond i-a stabilit inculpatei o pedeapsă inechitabilă și extrem de aspră, fără a ține cont de faptul că aceasta a recunoscut vina integral, are la întreținere doi copii minori și este atrasă pentru prima dată la răspundere penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2015, apelul a fost admis, casată parțial sentința în partea stabilirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, Bostan Ana a fost condamnată în baza art. 302 alin. (1) Cod penal, la amendă în sumă de 300 unități convenționale, echivalentul a 6000 lei.

În rest sentința a fost menținută.

5. Curtea de apel a constatat că instanța de fond a dat o apreciere justă probelor și circumstanțelor cauzei, corect ajungând la concluzia de vinovăție a inculpatei în săvârșirea infracțiunii incriminate.

Cît privește pedeapsa stabilită lui Bostan Ana, instanța de apel a conchis că argumentele invocate de apelant în acest sens sunt întemeiate, menționând că la stabilirea categoriei și cuantumului pedepsei nu a fost acordată deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75 Cod penal.

Totodată, Curtea de Apel a statuat că circumstanțele atenuante ale cauzei precum și personalitatea inculpatei, permit instanței de a aplica acesteia o pedeapsă non privativă de libertate sub formă de amendă, pedeapsă care concordă atît principiului proporționalității cît și scopului prevăzut de art. 61 alin. (2) Cod penal.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel cu recurs ordinar a contestat-o acuzatorul de stat care a solicitat casarea acesteia cu menținerea sentinței, invocând că instanța de apel i-a stabilit lui Bostan Ana o pedeapsă inechitabilă în raport cu gravitatea infracțiunii comise de aceasta, care nu va atinge scopul pedepsei penale prevăzut la art. 61 Cod penal.

7. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 08 decembrie 2015, recursul declarat a fost admis, casată total decizia instanței

de apel cu menținerea sentinței primei instanțe.

8. În argumentarea deciziei adoptate instanța de recurs, a reținut că casînd sentința în partea stabilirii pedepsei și pronunțînd o nouă hotărîre prin care Bostan Ana a fost condamnată la amendă în mărime de 300 unități convenționale, Curtea de Apel și-a argumentat succint soluția, pe cînd concluzia instanței de fond la acest capitol referitor la faptul că reeducarea și corectarea inculpatei este posibilă numai în condițiile izolării de societate este justă și legală, deoarece unul din scopurile pedepsei penale este prevenirea săvîrșirii de noi infracțiuni atît din partea condamnaților, cît și a altor persoane, iar aplicarea unei pedepse sub formă de amendă pentru infracțiunea comisă de inculpată, reieșînd din gravitatea faptei efectiv săvîrșite și consecințele survenite pentru partea vătămată, nu este oportună.

9. Împotriva deciziei Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a declarat recursuri în anulare avocatul Arhiliuc Ion în numele condamnatei, care, invocînd prevederile art. 452-453 și 456-457 Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de recurs și menținerea deciziei instanței de apel, pe motiv că instanța de recurs neîntemeiat a admis recursul acuzatorului de stat menținînd pedeapsa stabilită prin sentința instanței de fond, care este extrem de aspră și inechitabilă în raport cu gravitatea faptei săvîrșite.

În argumentarea recursurilor declarate recurentul a invocat următoarele:

- aplicarea unei pedepse inechitabile poate avea drept consecință violarea drepturilor omului protejate de CoEDO, această concluzie fiind sprijinită de jurisprudența CEDO cauza Shvydka vs Ucraina;

- instanța de recurs a reținut o altfel de situație decît cea stabilită prin rechizitoriu, constatînd din oficiu o circumstanță agravantă prevăzută la art. 77 alin. (1) lit. b) Cod penal;

- decizia contestată este în contradicție cu prevederile art. 16 alin. (4), 61 alin. (2) Cod penal și regula nr. 6 din Recomandarea nr. R (92)16 a Comitetului de miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate din 19.10.1992;

- ținînd cont de principiul prevăzut în art. 4 Cod penal –umanismul legii penale, cît și art. 61 Cod penal, nu era rațional ca Bostan Ana să execute real pedeapsa stabilită de 1 an și 11 luni închisoare, în privința acesteia fiind

aplicabile prevederile art. 90 Cod penal;

- instanța de fond și recurs constatînd în hotărîrile adoptate că din materialele cauzei în acțiunile inculpatei se întrevede o altă componentă de infracțiuni mult mai gravă decît cea sub care aceasta a fost pusă sub învinuire nu u ținut cont de practica Curții Europene potrivit căreia "statul este cel care trebuie să își asume erorile comise de parchet sau de instanța de judecată și că acele erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate cauza Ștefan vs România din 06.04.2010 și explicațiile date în pct. 76 din hotărîrea Curții Constituționale din 14.05.2015.

10. În conformitate cu prevederile art. 431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursurilor în anulare declarate, considerînd că acestea urmează a fi declarate inadmisibile pe motiv că sunt vădit neîntemeiate, deoarece recurentul își motivează recursul pe dezacordul cu modalitatea de individualizare a pedepsei, temei ce nu se conține în prevederile art. 453 Cod de procedură penală, astfel că criticile formulate de acesta nu sunt motivate sub aspectul casării hotărîrii recurate în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei.

11. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursurilor în anulare în raport cu actele cauzei Colegiul penal dispune inadmisibilitatea acestora, din următoarele considerente.

Potrivit alin. (3) art. 456 Cod de procedură penală, în cazul constatării condițiilor prevăzute la art. 432 alin. (2), completul format din 5 judecători este în drept să decidă asupra inadmisibilității recursului înaintat prin decizie motivată adoptată în unanimitate.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, raportat la prevederile art. 6 pct. 44) al aceluiași Cod, art. 4§2 al Protocolului nr. 7 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, hotărîrile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental din cadrul procedurii precedente a afectat hotărîrea atacată, inclusiv cînd Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Prevederile pct. 44) art. 6 Cod de procedură penală determină ca viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărîrea pronunțată

o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Reieșind din prevederile legale menționate, Colegiul reiterează că una din cerințele esențiale la declararea recursului în anulare este motivarea acestuia din punct de vedere al prezenței erorii de drept, comise la judecarea cauzei, care cade sub incidența noțiunii de viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea atacată.

Revenind la prezenta speță, Colegiul atestă din textul recursurilor în anulare declarate, că autorul invocă afectarea hotărârilor judecătorești adoptate în prezenta cauză de un viciu fundamental, exprimat prin încălcarea art. 6§1 și 6§3 al Convenției –dreptul la un proces echitabil și anume prin faptul că: instanța de recurs în decizia adoptată a reținut o altfel de situație decât cea stabilită prin rechizitoriu, constatînd din oficiu o circumstanță agravantă prevăzută la art. 77 alin. (1) lit. b) Cod penal, astfel că i-a stabilit lui Bostan Ana o pedeapsa fără a ține cont de faptul că în speță sunt stabilite un cumul de circumstanțe atenuate, iar infracțiunea în baza căreia aceasta a fost condamnată prevede și pedepse alternative – amenda și munca neremunerată.

Asupra criticilor invocate de recurent, în sensul art. 6 CEDO – încălcarea dreptului la un proces echitabil, Colegiul menționează că, în norma vizată și pretinsă a fi încălcată de către instanța de recurs ordinar, sînt instituite o serie de garanții privitoare la modul de desfășurare a procesului, inclusiv în materie penală, garanții care sînt prevăzute în cuprinsul textului art.6 al Convenției, adică -garanții explicite, precum și cele ce se deduc indubitabil din ansamblul reglementării, adică garanții implicite.

Prin urmare, termenii art. 6§1 din Convenție consacră în mod explicit o serie de garanții a căror importanță este considerabilă; astfel, orice persoană are dreptul la un tribunal instituit prin lege, care trebuie să fie independent și imparțial; de asemenea orice justițiabil are dreptul de a fi judecat într-un termen rezonabil, fiind precizată necesitatea judecării cauzei sale în mod echitabil.

Totodată, din dispoziția art. 6 al Convenției se atestă și garanțiile implicite ale desfășurării unui proces echitabil și constau în „egalitatea armelor”, „respectarea principiului contradictorialității”, „motivarea hotărârilor” „dreptul

acuzatului de a păstra tăcerea și de a nu contribui la propria sa încriminare”, „dreptul de-a fi informat, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa”.

Din conținutul recursului în anulare, Colegiul penal reține că, deși autorul invocă încălcarea prevederilor art. 6§1, 6§3 al Convenției, însă critică decizia instanței de recurs ordinar sub aspectul aprecierii probelor și a circumstanțelor cauzei, nefiind de acord cu pedeapsa stabilită și modul de executare a acesteia, însă în viziunea instanței de recurs în anulare, argumentele invocate în sensul menționat, nu cad sub incidența încălcării garanțiilor prevăzute la art. 6§1 și art. 6§3 al Convenției și poartă doar un caracter deghizat, având scopul redeschiderii procesului penal.

Referitor la argumentul avocatului Arhiliuc Ion precum, că aplicarea unei pedepse inechitabile poate avea drept consecință violarea drepturilor omului protejate de CoEDO, fiind menționată cauza *Shvydka vs Ucraina*, Colegiul reține că cauza nominalizată de recurent este irelevantă speței, or, Curtea a constatat încălcarea art. 10 – dreptul la libera exprimare și art. 2 protocolul 7 – dreptul la nivel dublu de jurisdicție, iar referitor la pedeapsa aplicată Curtea a considerat că „măsura aplicată reclamantei a urmărit un scop legitim de a proteja ordinea publică și drepturile participanților. Rămâne de investigat dacă aceasta a fost „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge acest obiectiv”. Astfel, în cauza *Shvydka vs Ucraina*, Curtea nu a constatat că prin pedeapsa aplicată reclamantei, acesteia i-au fost violate careva drepturi protejate de Convenție.

Critica invocată de recurent precum că instanța de recurs a reținut o altă situație decât cea stabilită prin rechizitoriu, constatând din oficiu o circumstanță agravantă prevăzută la art. 77 alin. (1) lit. b) Cod penal, este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

La acest capitol, instanța de recurs în anulare specifică că, potrivit lit. a) alin. (2) art. 435 Cod de procedură penală, instanța de recurs ordinar este în drept să adopte decizii prin care poate menține o hotărâre a primei instanțe, când apelul a fost greșit admis, fapt incident și în prezenta speță, deoarece instanța de apel la adoptarea soluției în latura penală în partea stabilirii pedepsei a neglijat prevederile art. 1 alin (2) Cod de procedură penală și art. 61 alin. (2) Cod penal și fără a lua în considerație că instanța de fond și-a argumentat minuțios

și detaliat concluzia privind aplicarea celei mai aspre pedepse din numărul celor alternative așa cum prevede art. 75 alin. (2) Cod penal, greșit a admis apelul apărării pronunțând o hotărîre pripită și absolut nemotivată.

Analizînd textul sentinței menținute prin decizia Colegiului lărgit din 08 decembrie 2015, se constată că în fapta descrisă de instanța de fond ca fiind comisă de Bostan Ana, nu a fost reținută circumstanța agravantă prevăzută la art. 77 alin. (1) lit. b) Cod penal, prin urmare aceasta nu a constatat o altă faptă și nici nu a reținut careva circumstanțe agravante în privința lui Bostan A., or instanța de recurs ordinar ținînd cont de explicațiile date în pct. 31 al Hotărîrii Plenului CSJ nr. 9 din 30.10.2009 "Cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală" doar și-a motivat soluția adoptată, argumentînd din care considerente a menținut sentința primei instanțe .

Argumentul apărării precum că decizia recurată este în contradicție cu prevederile art. 16 alin. (4), 61 alin. (2) Cod penal și regula nr. 6 din Recomandarea nr. R (92)16 a Comitetului de miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate din 19.10.1992 la fel urmează a fi respins ca neîntemeiat, deoarece pedeapsa stabilită condamnatei de instanța de fond și menținută prin decizia Colegiului lărgit al Curții Supreme de Justiție este legală, echitabilă și proporțională faptei comise de către Bostan Ana.

De rînd cu cele menționate Colegiul reține și *pct. 30* din Recomandarea sus menționată conform căreia "*Impunerea și executarea sancțiunilor și măsurilor aplicate în comunitate trebuie să urmărească scopul de a dezvolta la delincent sensul responsabilităților sale față de societate și în special față de victimă sau de victime.*"

Rezumînd cele menționate Colegiul conchide, că în speță nu s-au constatat careva contradicții între decizia contestată și normele de drept la care se face referire în recurs.

Totodată, Colegiul consideră neîntemeiat și următorul argument al recurentului potrivit căruia, nu era rațional ca Bostan Ana să execute real pedeapsa închisorii stabilite urmînd a fi aplicate prevederile art. 90 Cod penal, or, în cazul săvîrșirii unei infracțiuni instanța de judecată este singură în măsură să înfăptuiască nemijlocit acțiunea de individualizare a pedepsei

pentru infractorul care a comis acea infracțiune, avînd deplina libertate de acțiune în vederea realizării acestei operațiuni, ținînd seama de regulile și principiile prevăzute de Codul penal, la stabilirea categoriei, duratei ori a cuantumului pedepsei în cadrul operațiunii de individualizare a acesteia.

Astfel, după ce a stabilit pedeapsa potrivit tuturor criteriilor de generalizare a pedepsei (art. 75 Cod penal), continuînd operațiunea de individualizare cu privire la săvîrșirea infracțiunii, ținînd cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, instanța de judecată poate dispune neexecutarea pedepsei aplicate vinovatului. Suspendarea condiționată (art. 90 Cod penal), ca mijloc de individualizare a pedepsei, conferă instanței de judecată posibilitatea, ca pe lîngă stabilirea cuantumului pedepsei, să se pronunțe și asupra modului de executare.

O condiție prevăzută expres în alin. (1) art. 90 din Cod penal, constituie concluzia instanței că nu este rațional ca făptuitorul să execute pedeapsa stabilită.

Astfel, este prerogativa instanței de judecată să aprecieze că scopul pedepsei poate fi atins chiar și fără executarea efectivă a acesteia. În formarea convingerii, instanța de judecată ține cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege, inclusiv are în vedere întreaga conduită a condamnatului înainte de săvîrșirea faptei, după săvîrșirea ei, în timpul judecării, precum și alte aspecte ce privesc personalitatea infractorului, bazându-se pe materialele cauzei administrate în cadrul cercetării judecătorești.

În acest context, instanța de recurs notează, că chiar și în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute de prevederile art. 90 alin. (1) Cod penal, nu se creează un drept pentru condamnat, ci doar o vocație a acestuia la această măsură de individualizare judiciară a pedepsei.

Revenid la speța supusă judecării Colegiul penal constată că atît instanța de fond cît și cea de recurs ordinar și-au argumentat detaliat soluțiile adoptate invocînd motive clare din care considerent au ajuns la concluzia că pedeapsa închisorii numită lui Bostan A. va atinge scopul și va restabili echitatea socială.

Ținînd cont de cele menționate Colegiul conchide că alegațiile recurentului privind dezacordul cu categoria și termenul de pedeapsă stabilit condamnatei,

precum și modul de executare a acesteia sunt neîntemeiate și nu cad sub incidența noțiunii de viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea atacată.

La fel urmează a fi respins ca fiind declarativ argumentul menționat în recurs prin care se tinde că instanța de fond și cea de recurs constatând că în acțiunile inculpatei se întrevede o altă componentă de infracțiuni mult mai gravă decât cea sub care aceasta a fost pusă sub învinuire nu a ținut cont de practica Curții Europene potrivit căreia "statul este cel care trebuie să își asume erorile comise de parchet sau de instanța de judecată și că acele erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate cauza Ștefan vs România din 06.04.2010 și explicațiile date în pct. 76 din hotărârea Curții Constituționale din 14.05.2015.

În acest context Colegiul relevă, că în decizia instanței de recurs este indicat că "(...) deși din materialele cauzei în acțiunile inculpatei se întrevede o altă componentă de infracțiune mult mai gravă decât cea sub care aceasta a fost pusă sub învinuire, în care au fost implicate și alte persoane, însă, ținând cont de prevederile art. 325 Cod de procedură penală (limitele judecării cauzei), judecarea cauzei se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate prin rechizitoriu. Astfel, instanța de judecată nu are competența de a interveni în acest sens".

Altfel spus instanța de recurs conducându-se de prevederile art. 26 și 325 Cod de procedură penală și ținând cont de limitele învinuirii formulate prin rechizitoriu a condamnat-o pe Bostan Ana pentru infracțiunea prevăzută de art. 302 alin. (1) Cod penal, adică pentru cea care a fost pusă sub învinuire, astfel că nu există nici un temei de a considera că în speță, instanța ierarhic superioară a reparat eroarea comisă de organul de urmărire penală în detrimentul lui Bostan Ana.

Generalizând cele expuse la caz, instanța de recurs în anulare constată că hotărârea contestată prin care a fost menținută sentința instanței de fond nu este afectată de nici un viciu fundamental, fiind conformă prevederilor legale și aceste hotărâri judecătorești rămase definitive și irevocabile capătă putere de lucru judecat, ce produce o cauză de împiedicare a pornirii, continuării, judecării cauzei penale ori redeschiderii acesteia, deoarece principiul securității raporturilor juridice, consfințit în articolul 6 din Convenție, cere inter alia ca,

atunci cînd instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (a se vedea în acest sens hotărârea *Brumărescu vs România* din 28 octombrie 1999).

Așadar, Colegiul penal conchide că la examinarea prezentului recurs în anulare, nu s-au constatat erori de drept comise de către instanța de fond și recurs, care ar indica la existența unui viciu fundamental în cauză ce ar afecta hotărârile irevocabile, iar existența unei alte păreri a apărării asupra aceleiași probleme nu poate servi temei pentru reexaminarea cazului.

Luînd în considerație concluziile menționate mai sus, se impune inadmisibilitatea recursurilor în anulare declarate de către avocatul Arhiliuc Ion în numele condamnatei Bostan Ana, ca fiind vădit neîntemeiate

12. În conformitate cu prevederile art.432 alin.(2) pct. 4), 456 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursurilor în anulare declarate de avocatul Arhiliuc Ion în numele condamnatei Bostan Ana, împotriva deciziei Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 08 decembrie 2015, în cauza penală în privința lui *Bostan Ana Tudor*, ca fiind vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 24 martie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Ghenadie Nicolaev

Nadejda Toma

Petru Moraru